

SÄHKÖISEN ÄÄNESTYKSEN TESTAUS 4. PV – VAALIPÄIVÄN ÄÄNESTYS JA TULOSLASKENTA

Aika: 28.3.2008 klo 9:30 – 12:00

Paikka: OM, Kasarmikatu 42

Läsnä: Jussi Aaltonen OM, Antti Luukkanen Karkkilan kaupunki, Isto Lehtinen Karkkilan kaupunki, Aila Parikka Vihdin kunta, Salme Napari Vihdin kunta, Jouni Majuri Espoon kaupunki, Arto Lepistö Turun yliopisto, Petri Salmela Turun yliopisto, Ari Renvall Turun yliopisto, Ritva Rautavaara OTTK, Outi Rekola OTTK, Tarja Sulanen OTTK, Urho Lindroos OTTK, Jukka Leino OTTK

1 Edellisen testipäivän (25.3.2008) tapahtumat

Käytiin läpi 25.3. järjestetyn ennakoäänestyksen tilanne sähköisen urnan raporttien, VAT:n äänioikeusrekisterin raporttien ja manuaalisten ”vaaliluetteloiden” merkintöjen perusteella. Todettiin, että siihen saakka tiedot äänten käytöstä täsmäsivät.

2 Vaalipäivän äänestyksen testauksen suorittamistapa

Testaajat jakaantuivat jälleen vähintään kahden hengen ryhmiin, jotka vuorotellen toimittivat vaalivirkailijan tehtäviä ja äänestäjän tehtäviä ja tekivät vastaavalla tavalla kuin ennakoäänestyksessä merkinnät sähköisistä äänistä myös vaaliluetteloon ja manuaalisille äänestyslipuille. Tällä kertaa testattiin äänestystä kunkin kunnan yhdessä äänestyspaikassa.

3 Vaalien tuloksen laskenta

Vaalipäivän äänestyksen päätyttyä tarkastettiin vaaliluetteloihin tehty merkinnät ja verrattiin niitä urnan raporttien äänimääriin. Äänten määrät täsmäsivät myös vaalipäivän äänestyksen jälkeen.

Manuaalinen urna avattiin, liput laskettiin kunnittain ja ehdokkaittain. Sen jälkeen verrattiin manuaalisesti laskettua tulosta VAT:stä ajettuihin tuloksiin. Äänten määrät täsmäsivät kunnittain ja ehdokkaittain Vihdin ja Kauniaisten osalta.

Karkkilan osalta manuaalisessa urnassa oli yksi lippu enemmän kuin sähköisessä urnassa ja manuaalisessa vaaliluettelossa. Numerolle 54 ei ollut tullut ääniä VAT:n mukaan, mutta sellainen lippu löytyi manuaalisesta urnasta. Jos ylimääräinen ääni olisi ollut mikä tahansa muu kuin tuo 54 (joka oli sen ennakoäänestyksessä hieman hämäräksi jääneen tilanteen ääni), olisi voinut syyttää huolimattonta manuaalista kirjanpitoa. Mutta nyt tilanne oli epäilyttävä. Asian selvittämistä haittasi se, että kyseisen äänestäjän hetua ei ollut merkitty ylös eikä käytettyyn vaaliluetteloon ollut tehty tälle kohdalle mitään erityismerkintää. Käytiin läpi järjestelmän tulostama äänestäneiden luettelo ja verrattiin äänestäneiden hetuja ”vaaliluettelon” hetuihin. Kaikki parit löytyivät. Oli vain tuo ylimääräinen lippu 54. Tilaisuudessa löydettiin pitkän pohdinnan jälkeen yksi mahdollinen skenaario:
- virkailija teki turkulaiselle testaajalle kortin

- turkulaiset testasivat kyseisellä kortilla pitkään eri tilanteita, mm. sitä tietoliikenteen katkaisua
- virkailija on saattanut vahingossa jättää yliviivaamatta ao. äänioikeutetun (äänioikeuksia kirjattiin/kortteja tulostettiin listalta järjestyksessä) ja tehdä samalle hetulle uuden kortin seuraavalle äänestäjälle
- tämä seuraava äänestäjä meni äänestämään normaalisti sillä aikaa kun turkulaiset edelleen testasivat omaa korttiaan
- turkulaisten ”tietoliikennekatkon” aikana tämän toisen äänestäjän ääni livahti sähköiseen urnaan ja äänioikeus tuli VAT:äänkin merkittävä käytetyksi
- kun turkulaisten tietoliikenneyhteys palasi ja he tarkistivat oliko heidän kortissaan vielä äänioikeus tallella, he saivat ilmoituksen ”Olet jo äänestänyt”
- uskoen, että heidän äänensä 54 oli mennyt läpi tietoliikennekatkoksesta huolimatta, turkulaiset pudottivat manuaaliseen urnaan tuon ylimääräisen äänen 54

Tämän skenaarion mukaan virhe siis aiheutui testausjärjestelyistä eikä sitä pystyisi oikeassa äänestyksessä toistamaan. Sovittiin, että myös muita mahdollisia skenaariota vielä mietitään.

4 Muita havaintoja tai kommentteja

Esitettiin idea, että vaaliviranomainen voisi testikorteilla tarkistaa ennen äänestyksen alkua, että ehdokkaiden tiedot näkyvät varmasti oikein.

Todettiin, että edellisten testikierrosten kommenttien perusteella OM on jo tilannut muutoksen, jonka mukaan äänestyspaikka tulee virkailijan työasemalle kiinteäksi niin, että virkailija ei vahingossakaan voi kirjata itseään väärälle äänestyspaikalle.

Samoin OM on jo tilannut toivotun muutoksen, että kun virkailija ottaa kortin pois lukijasta, järjestelmä siirtyy itse seuraavan hetun syöttöön.